

Valtion liikuntaneuvostolle

Asia: Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirja

Viite: diaarinumero VN/551/2021.

Tausta

Soveltava liikunta on sellaisten henkilöiden liikuntaa, joilla on vamma, sairauden, toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteen vuoksi vaikea osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan. Liikunta vaatii tällöin soveltamista ja erityisosaamista. Soveltavan liikunnan kohderyhmään kuuluu arviolta noin 13–14 % väestöstä.

Soveltavan liikunnan kohderyhmään kuuluvien henkilöiden kannalta liikuntapaikkojen esteettömyys, sijainti, kunto ja saavutettavuus ovat ratkaisevan tärkeässä asemassa liikunta-aktiivisuuden kannalta. Siitä syystä Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirjassakin tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että liikuntapaikkaverkosto palvelee aidosti kaikkia liikkuja nyt ja tulevaisuudessa.

Soveltava Liikunta SoveLi ry:n lausunto

Soveltava Liikunta SoveLi ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirjaan liittyen. SoveLi ry:llä on ollut mahdollisuus jo ennen lausuntokierrosta vaikuttaa Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirjan sisältöön ja olemme tyytyväisiä ennakkokommenttiemme huomioon ottamiseen. Asiakirja on muutoinkin hyvin valmisteltu ja huomioi soveltavan liikunnan kannalta oleellisia asioita.

Haluamme kuitenkin nostaa esiin vielä kolme merkittävää asiaa, jotka asiakirjassa tulisi ottaa huomioon:

1. Kevyen liikenteen väylien esteettömyys, turvallisuus ja levähdyspenkit

Kevyen liikenteen väylät ovat käytetyin liikuntapaikka. Jotta myös soveltavan liikunnan kohderyhmään kuuluvien henkilöiden on mahdollista tehokkaasti ja turvallisesti käyttää kevyen liikenteen väyliä, on niiden oltava suunniteltu siten, että eri käyttäjäryhmien tarpeet on huomioitu. Kulkuväylien tulee olla tasaisia, luistamattomia ja hyvin valaistuja. Turvallisuutta lisää eri toimintojen (jalankulku ja pyöräily) selkeä erottelu toisistaan sekä ajoradasta.

Myös levähdyspenkkejä tulee olla riittävästi, jotta kevyen liikenteen välien käyttäminen on mahdollista yhä useammille.

2. Kunnossapidon merkitys

Jotta liikuntapaikkojen ja erityisesti kevyen liikenteen väylien käyttäminen olisi kaikille ryhmille turvallista ympäri vuoden, tulee huomiota kiinnittää kunnossapitoon. Runsaslumisina talvina liikuntarajoitteisten henkilöiden liikkumismahdollisuudet vähenevät, jos kulkuväyliä ei ole aurattu ja ylläpidetty asianmukaisesti. Myös liukkaudenhallinta on tärkeää. Talvisin ulkona tapahtuu noin 20 000 liukastumista kuukaudessa. Liukastumiset ovat erityisen vaarallisia soveltavan liikunnan kohderyhmään kuuluville. Esimerkiksi osteoporoosia sairastavan luusto on hauras, ja kaatumistapaturma voi aiheuttaa vaikeasti hoidettavia pirstaleisia murtumia, myös lonkkamurtumia. Lonkkamurtuman saaneista jopa joka viides kuolee vuoden sisällä murtumasta.

3. Esteettömyyden ymmärtäminen laajasti

Esteettömyydessä on kyse kaikkien käyttäjäryhmien huomioimisesta rakennetun ympäristön suunnittelussa, toteutuksessa ja ylläpidossa. Ymmärrys esteettömyyden perusasioista on jo levinnyt ilahduttavasti, ja varsinkin uusissa liikuntapaikkahankkeissa esteettömyys otetaan huomioon esimerkiksi ovia, WC-tiloja ja hissejä suunniteltaessa. Esteettömyys pitää sisällään kuitenkin muutakin. Liikuntapaikkojen kannalta se tarkoittaa mm. sitä, että liikuntapaikan käyttäminen tapahtuu sujuvasti eri rooleissa ja tilanteissa. Esteettömyydessä tulee ottaa huomioon mm. sisäilmaan, valaistukseen, lämpötilaan ja kommunikaatioon liittyvät asiat. Esteettömyys palvelee kaikkia, mutta monille se on osallistumisen edellytys.

Lisäksi erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että uusien liikuntapaikkarakennushankkeiden esteettömyyteen liittyvät suunnitelmat toteutuvat täysimääräisesti. Esteettömyys on järkevintä ja halvinta toteuttaa jo rakennusvaiheessa. Jälkikäteen tehdyt muutostyöt ovat usein hankalia ja kalliita projekteja, jotka eivät johda parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen.

Tommi Yläkangas

Toiminnanjohtaja

Soveltava Liikunta SoveLi ry